ל) [מוספתל פ״ח],נ) [מוספתל שס], ג) בס״ל:

פ"טן ד) [כדאיתא ברכות סד.], ה) בס"א ליתא העתיקות,

ו) ודברים כאן, ו) וריש

ט) רש"ל, י) רש"ל, כ) [וע"ש

ט גירסת רש״א ואין לומר, מ) גירסת רש״א ואין לומר,

מלינו. () וע' תוס' גיטיו מו.

ד"ה כיון], ס) רש"ל,

הנהות הב"ח

(A) גמ' שהקיס משה בעבר הירדן נארן מואנ:

מוסף רש"י

לרבות כנענים שבחוצה לארץ. ואע״פ

שהם משבע אומות ודרדיה

תוספות שאנץ

, לכבודו: מאן אמרייך דאמרת. מי הכעיסך

שהכעסת ולא הצלת את

עמך מן השביה. ועוד מי

שנתפייסת.

. כתיב כידון בדברי הימים

יבאו עד גורז כידוז ובשמואל כתיב גורן נכון.

בתחלה כשבא הארון שם

נעשה להם ככידוז ההורג

שנשתהה שם ו' חדשים

בבית עובד אדום נעשה

להם נכון שהכין את ביתו

כדכתיב ויברך ה' את עובד

אדום. ושמעתי בשם רבי

מנחם בר' חלבו גרן נכון

הוא גרן ארונה היבוסי.

וא"כ הוא (גרז) וה"גן בתחלה נכון ולבסוף כידון על שם המזבח שתחלתו

בנוי ולבסוף חרוב וכידוז

ילמדו

דעתד ולצאתו: ושבית

. שהרג את עוזה

תום׳ ד״ה

שנתפייסת.

ו. וַיַּךְ בְּאַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בַּאֲרוֹן יְיָ וַיַּךְ בְּעָם שְׁבְעִים אִישׁ חֲמָשִׁים אֶלֶף אִישׁ וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם פִּי הָבָּה יִיְ בְּעָם מֵבְּה שמואל א ו יט גדולה: 2. וַיְהִי כִּי צְעֲדוּ נֹשְׂאֵי אַרוֹן יִי שִׁשְּׁה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וִמֵּרִיא:

שמואל ב ו יג שמואל ב ו יג זְיִהִי בֶּעְוֹר הָאֱלֹהִים.3 אַת הַלוּיִם נשאַי אַרוּן

דברי הימים א טו כו 4. וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן כִּידֹן וַיִּשְׁלַח עָזָּא אֶת יָדוֹ וַיִּשְׁלַח עָזָּא אֶת יָדוֹ לֶאֶחוֹ אֶת הָאֶרוֹן כִּי שְׁמְטוּ הַבְּקָר:

5. וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן נְכוֹן וַיִּשְׁלַח עָנָא אֶל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֶז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקְר:

שְּקְּטָּרְ וַהְּבֶּקְוּ . שמואל בּוו 6. בְּעֵבֶר הַיְּרְדֵּן בְּאֶרֶץ מוֹאֶב הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אָת הַתּוֹרָה הַוֹּאת לַאמֹר: דברים א ה ָּרֶתַבְּתָּ עֲלֵיהָן אֶת כְּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַוֹּאת בְּרֵרָ לְמַעַן אֲשֶׁר תְּבֹא בְּעָבָרָךְ לְמַעַן אֲשֶׁר תְּבֹא אָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָּ אֱלֹהֶיף נֹתַן לְךָּ אֶרֶץ זְבַת חַלְב וּדְבַשׁ פַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יִיִ אָלהֵי אַבֹּתֶיךְ לֶךְ:

ון: דברים כז ג ג וְכָתַבְּתָּ עַל הָאֲבְנִים אָת כָּל דְּבָרִי הַתּוֹרְה הָזֹאת בַּאַר הִיטַב:

9. ושתים עשרה אבנים כּ: יְּשְׁנֵים נֶשְּׁנֵית אֲבָּרָם הַלִּים יְהוֹשָׁעַ בְּתוֹךְ הַיִּרְבֵּן תַּחַת מַצַב רְגְלֵי הַבְּהָנִים נִשְׁאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית וַיִּהְיוֹּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: יהושע ד ט 1.1. וְאַת שְׁתֵּים עָשְׂרָה הָאָבְנִים הָאַלָּה אֲשֶׁר לְקָחוּ מִן הַיִּרְדֵּן הַקִּים יְהוֹשָׁעַ בַּגִּלְגָּל:

יהושע ד_יכ לְמַעַן אֲשֶׁר לְמַעַן אֲשֶׁר יְלַמְּרוּ אֶתְּכֶם לַעֲשׁוֹת יְלַמְּרוּ אֶתְכֶם אֲשֶׁר עְשׁוּ כְּכל תּוֹעֲבֹתֶם אֲשֶׁר עְשׁוּ לֵאלֹהַיהֶם וַחֲטָאתֶם לָיִיְּ דברים כ יח 12. וְהָיוּ עַמִּים מִשְׂרְפּוֹת שיד קוצים כסוחים באש ישעיהו לג יב צתו: 13. כִּי תַצֵא לַמִּלְחְמָה איביר ונתנו אָלהֶיףְ בְּיָדֶףְ וְשְׁבִיתְ שְׁבְיוֹ: דברים כא י שִׁבְיוֹ: דברים כא י

שלשה מיני אבנים היו. ירושלמי ג' מיני אבנים הן אבני המלון

מאן אמריך דאימריים. מי הכעיסך כשכעסת ולא הצלת את עצמך מן ואבנים שהניחום יהושע תחת כפות רגלי הכהני׳ ואיסטליות שנתן להם משה אמר רבי יצחק פשוט לן ארבעה מיני אבנים הוה האלהים את הלוים נושאי ארון ברית ה' ויזבחו שבעה פרים ושבעה אמר ר' סימן בר זבידא ויאות אין תימר אבני המלון לשעה היו ונגנזו אין תימר אבנים שהקים יהושע תחת כפות רגלי הכהנים משוקעות הן במים אין תימר איסטליות שנתן להן משה כבר נכנסו עמהן לארך אלא אם כן במה אנו קיימין

באבנים שהקים יהושע להן על גב

הירדן: ביצד כתבו ישראל את

התורה. בתוספתה רבי יהודה חומר

על גבי המזבח כתבוה אבל בירושלמי

תני על אבני המלון נכתבו דברי ר'

יהודה ר' יוסי אמר על אבני מזבח

נכתבו מאן דאמר על אבני המלון

בכל יום ויום אומות העולם היו משלחין

נוטירין ומשיאין את התורה שהיתה

כתובה בשבעים לשון מ"ד על אבני

המובח לא לשעה היו ונגמו ש ןעוד הוא

מעשה נסים נתן הקב"ה בינה בלב

כל אומה ואומה והשיאו את התורה

שהיתה כתובה בע' לשון מ"ד על

אבני המלון נכתבו ניחא ושדת אותם

בסיד אלא] מאן דאמר על אבני

המוצח [נכתבו מאי] ושדת בקיד בין כל אבן ואבן: רעל דבר זה נתחתם גזר דינם לבאר שחת. ואס

תאמר תיפוק ליה דבשעת מתן תורה

החזירה הקב"ה על כל אומה ולשון

ולא קבלוה וי"ל דעונש זה גדול הוא

שלחחר שהיתה כתובה בידם ולח רצו

ללמוד ומיהו תימה והאמר בפ"ק

להן יש להן (דף ב:) דעדיין יש להן

פתחון פה שיאמרו כלום כפית עלינו

הר כגיגית כישראל וכל זמן שיש להן

פתחון פה איך נתחתם גזר דינם:

לרבות כנענים שכחוצה לארץ.

שהרי היא היתה מכנענים שבתוכה

כדאיתא בספרי בפרשת בהעלותך

ומה אם מי שהיתה מעם שנאמר בו

לא תחיה כל נשמה יונעל שקירבה

עלמה כך קירבה המקום] וארחב

קאי ואמרינן נמי במס׳ מגילה (דף יד:)י

שנתגיירה ונסבה יהושע והכא משמע

דכנענים שבתוכה לדברי הכל שאין

נאמר לא תחיה כל נשמה אלא לאחר שהתחיל יהושע במלחמה

תימה היאך קבלוה לרחב

מאן אמריך (להא) דאימריית ומאן אתא עלך דאיפייםת יויך בעם שבעים איש וחמשים אלף איש רבי אבהו ורבי אלעזר חד אמר שבעים איש היו וכל אחד ואחד שקול כחמשים אלף וחד אמר חמשים אלף היו וכל אחד ואחד שקול כשבעים סנהדרין יויהי כי צעדו נושאי ארון ה' ששה צעדים ויזבח שור ומריא וכתיב ישבעה פרים ושבעה אילים אמר רב פפא בר שמואל על כל פסיעה ופסיעה שור ומריא על כל שש ושש פסיעות שבעה פרים ושבעה אילים אמר ליה רב חסדא אם כן מילאת את כל ארץ ישראל במות אלא אמר רב חסדא על כל שש ושש פסיעות שור ומריא על כל ששה סדרים של שש פסיעות שבעה פרים ושבעה אילים כתיב 4כידון וכתיב 5נכון אמר רבי יוחנן בתחלה כידון ולבסוף נכון: "נמצאת אתה אומר שלשה מיני אבנים היו אחד שהקים משה (6) בארץ מואב שנאמר 6בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר וגו' ולהלן הוא אומר יוכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת וגו' ואתיא ⁸באר באר ואחד שהקים יהושע בתוך הירדן שנאמר יושתים עשרה אבנים הקים יהושע בתוך הירדן ואחד שהקים בגלגל שנאמר ייואת שתים עשרה האבנים האלה אשר לקחו וגו' ת"ר כיצד כתבו ישראל את התורה סרבי יהודה אומר על גבי אבנים כתבוה שנאמר ³וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת וגו' ואחר כך סדו אותן בסיד אמר לו רבי שמעון לדבריך היאך למדו אומות של אותו הזמן תורה אמר לו בינה יתירה נתן בהם הקב"ה ושיגרו נוטירין שלהן וקילפו את הסיד והשיאוה ועל דבר זה נתחתם גזר דינם לבאר שחת שהיה להן ללמד ולא למדו ר' שמעון אומר על גבי סיד כתבוה וכתבו להן למטה יילמען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל וגו' הא למדת שאם היו חוזרין בתשובה היו מקבלין אותן אמר רבא בר' שילא מ"מ דרבי שמעון דכתיב ביוהיו עמים משרפות סיד על עסקי סיד ור' יהודה כי סיד מה סיד אין לו תקנה אלא שריפה אף אותם הכותים אין להם תקנה אלא שריפה כמאן אזלא הא דתניא

העולם. העתיקותם תורה הלא לא נצטוו לכותבה בשבעים לשון אלא לבא וללמדה כל הרולה שלא יהא פתחון פה לאותם האומות לומר לא היה לנו מהיכן ללומדה: נוטירין שלהן. סופרים שלהם והם קורין אותן נוטירין: והשיאוה. והעתיקוה כלומר נטלוה משם ע"י העתקה: וכתבו מלמטה. בסוף הדף למען אשר לא ילמדו עוד וגו׳ ודבר זה כתבו למטה להודיע לשבעה שלא נצטוו להחרימם אלא אותו שבתוד גבולם נלטוו להחרים כדי שלא ילמדו אותנו מעשיהם המקולקלים אבל אתם היושבים חולה לה אם אתם חוזרין בתשובה נקבל אתכם ושבתוכה אין מקבלין שמחמת יראה עושין וה"ג לה ושבית שביו לרבות כנענים שבחוצה 13 לארץ שאם חוזרין בתשובה מקבלין אותן בכם אנו מקבלים אתכם: מ"ע דר"ש.

דחמר על גבי סיד כתבוה: על עסקי סיד. שהתורה נכתבה עליו והיתה מגולה לפניהם ולא למדוה: אלא שריפה. גיהנם שכל זמן שאין מחגיירין והם קרויין עמים אין חלקם אלא משרפות הסיד: ה"ג ושבים שביו לרבות כנענים שבחו"ל. דקרא בחו"ל כתיב כי תלא למלחמה" מארץ לחולה לארץ והכי תניא בספרים כי תנא למלחמה במלחמת הרשות הכתוב מדבר דכי תנא משמע כשתעלה על דעתך לנאת ושבית שביו לרבות כנענים שבתוכה בא הכתוב להתיר כנענים שבחולה לארץ ולקיים מהם יפת תואר שלא יהיו בכלל לא תחיה כל נשמהים דהאי ושבית קרא יתירא הוא: כמאן

השבייה ועתה מי מפייסך כשנתפייסת מ לבא מאליך: וכחיב שבעה

פרים ושבעה חילים. בדברי הימים והכי רישיה דקרא ויהי בעזור

אילים: מילאת כל ארץ ישראל במות.

מזבחות דעל כל פסיעה מזבח:

כתיב כידון. בדברי הימים כתיב

ויבאו עד גורן כידון וישלח עווא וגו׳

ובשמואל כתיב גורן נכון: בסחלה.

כשבא הארון שם נעשה להם ככידון

החורג שהרג עווא: ולבסוף. לאחר

שנשתהה שם ששה חדשים בבית עובד

אדום נעשה נכון שהכין את ביתו

דכתיב (שמואל ב ו) ויברך ה' את עובד

חדום (חשתו ושמנה כלותיה) חשתו

של עובד אדום ושמנה כלותיה ילדו

די ששה ששה בכרס אחד והיינו דכתיב

פעלתי השמיני כי ברכו אלהים (דה״א כו)

וכתיב אח"כ ששים ושנים לעובד אדום.

ושמעתי בשם ר' מנחם בר' חלבו גורן

נכון הוא גורן ארונה היבוסי וא"כ

הוא ה"ג בתחילה נכון ולבסוף כידון

על שם המזבח שתחילתו בנוי וסופו

מרב וכידון לשון שבר וחורבן הוא

כמו יראו עיניו כידו (איוב כא):

נמנחת. סיפה דברייתה דלעיל הוה

אלא משום דתנא בה ועל דבר זה נענש

עווא אפסקיה בכל הני: שהעמיד

משה בעבר הירדן בערבות מואב.

ותנא דברייתא כי קאי בארץ כנען

קרי עבר המזרח עבר הירדן וכי קחי

בערבות מואב או בשאר המסעות

קרי ארץ כנען עבר הירדן והוא עבר

המערבי: בגלגל. לאחר שבנו מהן

המובח בהר עיבל קיפלום והביאום

לגלגל והבעום שם: כילד כתבו. על

המזבח בהר עיבל: היאך למדו אומות

שמעון אלא באותן כנענים שחוך לגבולים אם מקבלים אותם לאחר מכאן דרבי שמעון לא אינטריך למימר הא למדת שאם חוזרים בחשובה מקבלין אותן אלא אכנענים שבחולה לארץ ולאחר שהתחילו במלחמה שדינם כדין [שאר] אותות שתקבלין מהן לעולם:

לשון שבר וחורבן הוא כמו יראו עיניו כידו. כפ״ה: וכתבו להם למטה למעז וכוגבו להם למטה למען אשר לא ילמדו אתכם וגו'. לעיל מיניה [כתיב] כי החרם תחרימם ודבר זה כתבו למטה להודיע לז׳ אומות היושבין חוץ מגבולי ארץ ישראל שלא לעיל מיניה כתיב כי החרם תחרימם. נצטוינו להחרימם אלא על אותם שבתוך הגבולים אומות היושבים חוץ מגבולי ישראל נצטוינו להחרימם כדי שלא ילמדו אותנו מעשיהם המקולקלין אבל אותן היושבין בחוצה לארץ אם חוזרין בתשובה נקבל אותם ושבתוכה אין מקבלין דמחמת יראה הם עושים וה"ג בתוס׳ אם אתם חוזרין בכם אנו מקבלין אתכם. ל"ה: ה"ג בהדיא בתוספתא (פ״ח) אם אתם חוזרין ישבית שביו לרבות כנענים שבחוצה לארץ. [דקרא בחו"ל כתיבו כי בחור כתיבן כי חוצה למלחמה מארץ לחוצה לארץ והכי תני בספרי כי תצא למלחמה במלחמת הרשות הכתוב מדבר כי תצא משמע כשתעלה על

מקבלין אותן ושמא על פי הדיבור היה יואמר לו שקודם שהתחילו המלחמה היו מקבלין שהרי כתיבת התורה על גבי האבנים היה קודם שהתחילו במלחמה ואפילו הכי לא היו מקבלין אלא היושבים חוץ לגבול ישראל כמו שפרש"י מואי הוה מצינו למימר דאם היו חוזרין אז בתשובה בשעה שכתבו את התורה אפילו כנענים שבתוכה היו מקבלין ואפילו לר׳ יהודה ולמען אשר לא ילמדו אתכם לעשות קאי נמי אשבעה אומות והכי משמע נמי לשון הספרי בפרשת שופטים ושוטרים למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות [מלמד] שאם עושין תשובה אין נהרגין אין מקבלין אותן לא קתני אלא אין נהרגין משמע אותם שלוה הקב"ה לא תחיה כל נשמה אין נהרגין ולא

שהרי יהושע 0 שלח שלש פרוזטגמאות הרוצה להשלים ישלים להלחם ילחם אלמא אותן שהיו רולין להשלים לא היה הורגן ים [ולריך לומר] אותן שהיו רולין להשלים קודם שהתחיל במלחמה ראשונה ואף רחב קיבלה עליה קודם שהתחילו במלחמה ולא נחלקו רבי יהודה ורבי